

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

МАЛ АЖ АХУЙН ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХҮРЭЭЛЭНГИЙН 2021 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: АХГ-2022/62/НА-СТА-ТШЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Аудитын хоёрдугаар газрын захирал, тэргүүлэх
аудитор Ц.Наранчимэг
Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Б.Сэржмядаг
Утас: 261628 Цахим хаяг: serjmyadagb@audit.gov.mn
Аудитор: Д.Зэндмэнэ
Утас: 261628 Цахим хаяг: zendmened@audit.gov.mn
Аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэсэн: Ихмонгол хөлөг Аудит ХХК
Захирал: С.Тунгалаг
Утас: 70001778 Цахим хаяг: info@imkaudit.mn

Улаанбаатар хот
2022 он

Агуулга

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	7
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	9
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	10
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	12
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	14
3. Аудитын тайлан.....	15
3.1 Ерөнхий зүйл.....	15
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	15
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	15
3.4 Материаллаг байдал	16
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	16
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	17
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг	17
3.8 Аудитын гол асуудал	18
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	18
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	18
3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	18
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	19
4. Аудитын илрүүлэлт	20
4.1 Залруулсан алдаа.....	20
4.2 Төлбөрийн акт.....	20
4.3 Албан шаардлага	21
4.4 Зөвлөмж	22
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	23

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

2022.02.25 № 07/437

танай _____-ны № _____-т

Аудитын санал дүгнэлт

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар нийт 295,408.9 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч тогтоосон материаллаг байдлын түвшингээс давсан нь дангаараа буюу эсвэл нийтээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг боловч өргөн тархаагүй, санхүүгийн тайлангийн “Тохиолдсон байх”, “Үнэн зөв байдал”, “Толилуулга ба тодруулга”, “Эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

\\10.10.10\Bichig_Kheregl\Yawsan_Bichig\2022\0225 Auditin 2 Gazar - 91.Docx

001050843

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>904,386,735.25</u>	<u>1,023,948,558.67</u>
33	АВЛАГА	18,471,924.81	16,154,107.23
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	456.33	3,427,914.75
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	180,000.00	-
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	-	1,064,724.00
335	Бусад авлага	18,291,468.48	11,661,468.48
3351	Байгууллагаас авах авлага	8,764,650.48	8,764,650.48
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	9,526,818.00	2,896,818.00
34	УРЬДЧИЛГАА	500,789,451.00	476,039,451.00
34600	Урьдчилж гарсан зардал	500,789,451.00	476,039,451.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	385,125,359.44	531,755,000.44
351	Түүхий эд материал	-	52,200,000.00
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	-	52,200,000.00
354	Хангамжийн материал	106,104,359.44	479,555,000.44
35410	Бичиг хэргийн материал	2,052,720.00	5,459,000.00
35420	Аж ахуйн материал	5,828,955.00	50,430,606.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	9,459.76	2,878,659.76
35460	Хүнсний материал	5,100,000.00	-
35470	Бусад хангамжийн материал	93,113,224.68	98,463,234.68
35600	Мал амьтад	279,021,000.00	322,323,500.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>8,582,414,441.46</u>	<u>8,362,628,868.82</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	8,582,414,441.46	8,362,628,868.82
392	Биет хөрөнгө	3,116,974,221.46	2,897,452,648.82
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,670,634,202.85	2,670,634,202.85
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(127,560,007.50)	(271,452,348.26)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	503,624,003.08	472,737,527.08
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(454,687,212.52)	(462,281,743.17)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	1,277,145,501.28	1,165,027,060.28
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(891,148,313.00)	(816,784,403.88)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	159,665,181.00	156,815,713.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(145,444,339.29)	(141,988,564.64)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	113,609,000.00	113,609,000.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,505,419.00)	(3,505,419.00)
39217	Ном	14,641,624.56	14,641,624.56
393	Биет бус хөрөнгө	5,465,440,220.00	5,465,176,220.00
39301	Программ хангамж	3,975,000.00	3,975,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,655,000.00)	(2,919,000.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	5,464,120,220.00	5,464,120,220.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>9,486,801,176.71</u>	<u>9,386,577,427.49</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>139,110,034.96</u>	<u>171,316,769.96</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	139,110,034.96	171,316,769.96
412	Богино хугацаат зээлийн өглөг	113,331,600.00	113,331,600.00
4121	Төгрөг	113,331,600.00	113,331,600.00

41211	Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөв	113,331,600.00	113,331,600.00
413	Өглөг	25,778,434.96	57,985,169.96
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	322,000.00	32,528,735.00
4136	Бусад өглөг	25,456,434.96	25,456,434.96
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	25,456,434.96	25,456,434.96
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>9,347,691,141.75</u>	<u>9,215,260,657.53</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	9,347,691,141.75	9,215,260,657.53
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	7,374,435,983.43	7,374,435,983.43
51101	Өмч: - төрийн	7,374,435,983.43	7,374,435,983.43
512	Хуримтлагдсан үр дүн	(322,122,660.67)	1,840,824,674.10
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	63,654,939.72	(322,122,660.67)
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(385,777,600.39)	(132,430,484.22)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,295,377,818.99	2,295,377,818.99
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>9,486,801,176.71</u>	<u>9,386,577,427.49</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,074,452,743.00	2,373,315,633.24
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	31,029,389.00	158,785,208.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	31,029,389.00	-
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	31,029,389.00	158,785,208.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,137,819.00	41,645,208.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	13,891,570.00	117,140,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,043,423,354.00	2,214,530,425.24
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,749,307,500.00	1,669,501,300.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	1,749,307,500.00	1,669,501,300.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	294,115,854.00	545,029,125.24
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	153,935,854.00	204,414,125.24
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	140,180,000.00	340,615,000.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2,140,794,011.58	2,476,958,617.46
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,140,794,011.58	2,476,958,617.46
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,119,771,496.98	2,466,484,515.86
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,419,834,828.25	1,455,312,346.79
210101	Үндсэн цалин	1,419,834,828.25	1,107,078,010.76
210102	Нэмэгдэл	-	214,377,891.04
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	132,208,644.99
210105	Гэрээт ажлын хөлс	-	1,647,800.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	180,537,420.52	194,343,306.28
210201	Тэтгэврийн даатгал	123,994,657.00	149,790,632.94
210202	Тэтгэмжийн даатгал	10,541,692.45	11,430,999.79
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,543,618.10	9,171,521.14
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,230,450.16	2,289,999.02
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	39,227,002.81	21,660,153.39
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	125,103,923.57	127,200,534.31
210301	Гэрэл, цахилгаан	66,114,808.00	60,821,520.00
210302	Түлш, халаалт	45,472,855.57	54,504,214.31
210303	Цэвэр, бохир ус	13,516,260.00	7,974,800.00
210304	Байрны түрээс	-	3,900,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	133,002,188.79	82,878,743.84
210401	Бичиг хэрэг	7,722,200.00	14,291,300.00
210402	Тээвэр, шатахуун	19,965,709.50	44,001,914.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,503,628.29	1,645,036.84
210404	Ном, хэвлэл	55,100.00	13,575,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	400,000.00	1,125,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	23,405,551.00	8,240,493.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	76,950,000.00	-

2105	Нормативт зардал	2,500,500.00	2,076,500.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	-	100,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,500,500.00	1,976,500.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	11,278,100.00	11,300,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	6,933,000.00	300,000.00
210604	Урсгал засвар	4,345,100.00	11,000,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	20,697,000.00	51,337,500.00
210702	Дотоод албан томилолт	20,697,000.00	51,337,500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	114,498,310.00	277,404,092.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	111,858,310.00	271,893,347.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	3,100,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	654,000.00	654,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	33,000.00	-
210807	Газрын төлбөр	1,953,000.00	1,756,745.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	112,319,225.85	264,631,492.64
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	22,713,850.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	112,319,225.85	241,917,642.64
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	21,022,514.60	10,474,101.60
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	-	1,720,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	-	1,720,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	21,022,514.60	3,999,177.36
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	21,022,514.60	3,999,177.36
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	4,754,924.24
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	4,754,924.24
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	(66,341,268.58)	(103,642,984.22)
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	28,787,500.00
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	-	28,787,500.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-	(28,787,500.00)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	(66,341,268.58)	(132,430,484.22)

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

ҮЗҮҮЛЭЛТ	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2019 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	7,374,435,983.43	2,295,377,818.99	63,654,939.72	9,733,468,742.14
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	7,374,435,983.43	2,295,377,818.99	63,654,939.72	9,733,468,742.14
Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/	-	-	(385,777,600.39)	(385,777,600.39)
2020 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	7,374,435,983.43	2,295,377,818.99	(322,122,660.67)	9,347,691,141.75
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	7,374,435,983.43	2,295,377,818.99	(322,122,660.67)	9,347,691,141.75
Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/	-	-	(132,430,484.22)	(132,430,484.22)
2021 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	7,374,435,983.43	2,295,377,818.99	(454,553,144.89)	9,215,260,657.53

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	2,061,155,422.00	2,259,420,357.24
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	17,732,068.00	44,889,932.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	17,732,068.00	44,889,932.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17,732,068.00	44,889,932.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,732,068.00	44,889,932.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,043,423,354.00	2,214,530,425.24
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,749,307,500.00	1,669,501,300.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	1,749,307,500.00	1,669,501,300.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	294,115,854.00	545,029,125.24
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	153,935,854.00	204,414,125.24
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	140,180,000.00	340,615,000.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	2,059,835,422.00	2,243,838,287.24
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,059,835,422.00	2,243,838,287.24
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,038,812,907.40	2,232,299,461.64
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,411,501,099.50	1,455,333,806.21
210101	Үндсэн цалин	1,321,637,392.19	1,107,078,010.76
210102	Нэмэгдэл	57,797,717.50	214,377,891.04
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	32,065,989.81	132,230,104.41
210105	Гэрээт ажлын хөлс	-	1,647,800.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	185,936,933.04	194,343,306.28
210201	Тэтгэврийн даатгал	137,592,051.27	149,803,154.68
210202	Тэтгэмжийн даатгал	13,739,299.79	11,430,999.79
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9,381,920.25	9,158,999.40
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,160.16	2,289,999.02
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	25,220,501.57	21,660,153.39
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	140,124,603.57	94,993,799.31
210301	Гэрэл, цахилгаан	66,114,808.00	47,891,000.00
210302	Түлш, халаалт	45,472,855.57	41,698,799.31
210303	Цэвэр, бохир ус	28,536,940.00	1,504,000.00
210304	Байрны түрээс	-	3,900,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	62,537,298.29	100,780,789.84
210401	Бичиг хэрэг	9,699,920.00	12,613,640.00
210402	Тээвэр, шатахуун	20,010,650.00	48,299,913.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,887,628.29	1,645,036.84
210404	Ном, хэвлэл	55,100.00	32,150,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	400,000.00	1,125,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	28,484,000.00	4,947,200.00

2105	Нормативт зардал	2,500,500.00	1,826,500.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	-	100,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,500,500.00	1,726,500.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	16,971,121.00	300,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	11,472,990.00	300,000.00
210604	Урсгал засвар	5,498,131.00	-
2107	Томилолт, зочны зардал	29,282,000.00	52,453,500.00
210702	Дотоод албан томилолт	29,282,000.00	52,453,500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	189,959,352.00	316,199,276.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	186,919,352.00	310,688,531.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	400,000.00	3,100,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	654,000.00	654,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	33,000.00	-
210807	Газрын төлбөр	1,953,000.00	1,756,745.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	16,068,484.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	16,068,484.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	21,022,514.60	11,538,825.60
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	-	1,720,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	-	1,720,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	21,022,514.60	3,999,177.36
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	21,022,514.60	3,999,177.36
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	5,819,648.24
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	5,819,648.24
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>1,320,000.00</u>	<u>15,582,070.00</u>
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	1,320,000.00	
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	1,320,000.00	-
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	1,320,000.00	-
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	1,320,000.00	
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(1,320,000.00)</u>	
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	≡	≡
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	-	15,582,070.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Данс	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	ГҮЙЦЭТГЭЛ	Зөрүү	Хувь
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-	-	
2	I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,669,501,300.00	1,665,502,122.64	3,999,177.36	100%
21	УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,669,501,300.00	1,665,502,122.64	3,999,177.36	100%
210	Бараа, үйлчилгээний зардал	1,667,779,300.00	1,663,782,122.64	3,997,177.36	100%
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,373,919,200.00	1,371,360,893.21	2,558,306.79	100%
210101	Үндсэн цалин	1,033,100,500.00	1,024,752,897.76	8,347,602.24	99%
210102	Нэмэгдэл	298,311,500.00	214,377,891.04	83,933,608.96	72%
210103	Унаа, болон бусад нөхөн олговор	42,507,200.00	132,230,104.41	-89,722,904.41	311%
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	185,479,100.00	184,527,448.28	951,651.72	99%
210201	Тэтгэврийн даатгал	130,522,300.00	139,987,296.68	-9,464,996.68	107%
210202	Тэтгэмжийн даатгал	13,739,200.00	11,430,999.79	2,308,200.21	83%
210203	ҮОМШӨ ний даатгал	10,991,400.00	9,158,999.40	1,832,400.60	83%
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,747,800.00	2,289,999.02	457,800.98	83%
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	27,478,400.00	21,660,153.39	5,818,246.61	79%
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	90,793,800.00	90,793,799.31	0.69	100%
210301	Гэрэл цахилгаан	47,303,000.00	47,591,000.00	-288,000.00	101%
210302	Түлш, халаалт	41,698,800.00	41,698,799.31	0.69	100%
210303	Цэвэр, бохир ус	1,792,000.00	1,504,000.00	288,000.00	84%
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	6,254,700.00	6,091,336.84	163,363.16	97%
210401	Бичиг хэрэг	500,000.00	893,000.00	-393,000.00	179%
210402	Тээвэр (шатахуун)	1,954,000.00	1,650,000.00	304,000.00	84%
210403	Шуудан холбоо, интернэтийн төлбөр	3,471,800.00	1,545,036.84	1,926,763.16	45%
210404	Ном, хэвлэл	73,900.00	-	73,900.00	
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	135,000.00	225,000.00	-90,000.00	167%
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, аж ахуйн эд зүйлс	120,000.00	1,778,300.00	-1,658,300.00	1482%
2105	Нормативт зардал	1,226,500.00	1,226,500.00	-	100%
210503	Нормын хувцас зөөлөн эдлэл	1,226,500.00	1,226,500.00	-	100%

2107	Томилолт, зочны зардал	3,010,000.00	3,004,000.00	6,000.00	100%
210702	Дотоод албан томилолт	3,010,000.00	3,004,000.00	6,000.00	100%
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр	7,096,000.00	6,778,145.00	317,855.00	96%
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,356,000.00	1,267,400.00	88,600.00	93%
210802	Аудит, баталгаажуулалт зэрэглэл тогтоох зардал	3,100,000.00	3,100,000.00	-	100%
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	654,000.00	654,000.00	-	100%
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	33,000.00	-	33,000.00	
210807	Газрын төлбөр	1,953,000.00	1,756,745.00	196,255.00	90%
	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,722,000.00	1,720,000.00	2,000.00	100%
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,722,000.00	1,720,000.00	2,000.00	100%
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулал	1,722,000.00	1,720,000.00	2,000.00	100%
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,669,501,300.00	1,665,502,122.64	3,999,177.36	100%
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,669,501,300.00	1,665,502,122.64	3,999,177.36	100%
131001	Улсын төсвөөс санхүүжих	1,669,501,300.00	1,665,502,122.64	3,999,177.36	100%
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-	-	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-	-	
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	-	-	-	
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	-	-	-	
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	105	105	-	100%
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО /жилийн дунджаар/	-	-	-	
64	ЭМЧЛҮҮЛЭГСДИЙН ТОО	-	-	-	

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	-	589,919,057.24
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	-	589,919,057.24
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	-	584,099,409.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	-	83,972,913.00
210101	Үндсэн цалин		82,325,113.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс		1,647,800.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	-	9,815,858.00
210201	Тэтгэврийн даатгал		9,815,858.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	-	4,200,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан		300,000.00
210304	Байрны түрээс		3,900,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	-	94,689,453.00
210401	Бичиг хэрэг		11,720,640.00
210402	Тээвэр, шатахуун		46,649,913.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр		100,000.00
210404	Ном, хэвлэл		32,150,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		900,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс		3,168,900.00
2105	Нормативт зардал	-	600,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл		100,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл		500,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	-	3,200,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	3,200,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	-	49,449,500.00
210702	Дотоод албан томилолт		49,449,500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	-	309,421,131.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		309,421,131.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	28,750,554.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	28,750,554.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	5,819,648.24
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	5,819,648.24
213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		5,819,648.24
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	-	589,919,057.24
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	545,029,125.24
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	204,414,125.24
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	340,615,000.00
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	-	44,889,932.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	43,825,208.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	1,064,724.00

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч байгууллагад зардлын зүйл анги, үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Ихмонгол хөлөг Аудит ХХК-ийн ахлах аудитор Г.Ариунбат, аудитор Д.Буянравжих, аудиторов туслах Т.Оюун, Г.Ариунболд, Б.Ган-Эрдэнэ нар гүйцэтгэж хяналтыг чанарын хяналтын менежер С.Сожидмаа, захирал С.Тунгалаг нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн нь 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2022 оны 1 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 21 дүгээр албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн үндсэн чиг үүрэг, үйл ажиллагааг Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн ил тод, нээлттэй хэрэгжүүлэгч байгууллага юм.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрдөх хууль, тогтоомж, бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- ЗГ-ын 2021 оны 43 дугаар тогтоол “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай”
- ЗГ-ын 2021 оны 124 дүгээр тогтоол “Босго үнэ шинэчлэн батлах тухай”;
- Сангийн сайдын 2021 оны 190 дугаар тушаалаар “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар”

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Мөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төсвийн тухай хуулийн 54.5-д заасны дагуу бүрэлдэхүүн хэсгээр иж бүрэн бэлтгэж ирүүлсэн байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр батлагдсан төсвийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл Дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны батлагдсан төсвийн нийт зардлын 1,669,501.3 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 16,695.0 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 100,223.7 мянган төгрөгөөр буурч, материаллаг өөрчлөлт гарсан авлага, бараа материал, бие хөрөнгө, үндсэн хөрөнгө, богино хугацаат өр төлбөрийн дансууд байна.

Балансын зүйл	/мянган төгрөг/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү
Авлага	18,471.9	16,154.1	(2,317.8)
Урьдчилгаа	500,789.5	476,039.5	(24,750.0)
Бараа материал	385,125.4	531,755.0	146,629.6
Биет хөрөнгө	3,116,974.2	2,897,452.6	(219,521.6)
Биет бус хөрөнгө	5,465,440.2	5,465,176.2	(264.0)
Нийт хөрөнгийн дүн	9,486,801.2	9,386,577.4	(100,223.7)
Богино хугацаат өр төлбөр	139,110.0	171,316.8	32,206.7
Төрийн өмч	7,374,436.0	7,374,436.0	-
Хуримтлагдсан үр дүн	(322,122.7)	(454,553.1)	(132,430.5)
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,295,377.8	2,295,377.8	-
Өр төлбөр, цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	9,486,801.2	9,386,577.4	(100,223.7)

Дансны үлдэгдэл гарсан материаллаг дүнтэй дараах өөрчлөлтүүд байна. Үүнд:

- Авлагын дансны үлдэгдэл 2,317.8 мянган төгрөгөөр буурсан нь өмнөх оны авлагын үлдэгдлийг барагдуулсан;
- Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл 24,750.0 төгрөгөөр буурсан нь тайлант хугацаанд нэг төсөл хаагдсан;
- Бараа материалын дансны үлдэгдэл 146,629.6 мянган төслийн хүрээнд мал худалдан авсан, мөн малын нас дэвшүүлэлт, шинээр хэрэгжиж эхэлсэн төслүүдэд материал худалдан авсан;
- Биет хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 219,521.6 мянган төгрөгөөр буурсан үндсэн хөрөнгө акталсан, мөн тайлант жилийн хөрөнгийн элэгдлийг байгуулсан;
- Богино хугацаат өр төлбөрийн дансны үлдэгдэл 32,206.7 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант оны санхүүгийн тайлангийн аудитын төлбөр, бусад тогтмол зардлын өглөгийг бүртгэсэн;
- Хуримтлагдсан үр дүн дансны үлдэгдэл 132,430.5 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант тайлант хугацааны урсгал зардал нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын 2021 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 2,255,285,8 мянган төгрөгөөр, нийт зардлыг 2,255,285.8 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 585,784.5 мянган төгрөгөөр бууруулж 1,669,501.3 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Тайлант хугацаанд санхүүжилтийг нэмж тодотгох хүсэлт хүргүүлээгүй байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, арга хэмжээг улсын төсвөөс 1,669,501.3 мянган төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөж, 1,665,502.1 мянган төгрөгийг санхүүжүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,665,502.1 мянган төгрөг буюу 99.8 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшууллын зардлыг 2,558.3 мянган төгрөг, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэлийн зардлыг 951.7 мянган төгрөг, хангамж, бараа материалын зардлыг 163.4 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Д/Д	Хөтөлбөр, арга хэмжээний		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/Мянган төгрөгөөр/	
	Код	Нэр			Зөрүү	Биелэлт
1	71805	Шинжлэх ухаан, технологи	1,669,501.3	1,665,502.1	(3,999.2)	99.8
2	80101	Үйл ажиллагааны урсгал зардал	1,669,501.3	1,665,502.1	(3,999.2)	99.8

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламжаар 204,414.1 мянган төгрөг, дээд шатны төсвийн захирагчаас 204,414.5 мянган төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 43,825.2 мянган төгрөг, нийт 588,854.3 мянган төгрөгийн орлого олж, байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаанд зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Тайлант онд төслийн хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлтэд тусгагдсан хөтөлбөр, арга хэмжээний хэрэгжилт 100.0 хувь, хөтөлбөр, арга хэмжээнд зориулан зарцуулахаар төлөвлөж зарцуулсан

төсвийн гүйцэтгэл 99.8 хувийн биелэлттэй, 0.2 хувь буюу 3,999.2 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Шалгагдагч байгууллагын ахлах нягтлан бодогч нь ар гэрийн гачигдлын улмаас Говь Алтай аймгаас ирэх боломжгүй байснаас, захирал нь аудитаар илэрсэн асуудлын бүртгэлийг баталгаажуулаагүй нь Төсвийн тухай хуульд заасан хугацаанд аудитын тайланд дүгнэлт гаргахад нөлөөлсөн.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1, 3.1.2-т хамаарах төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар нь тус хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.4-т тус тус заасан мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд ил тод мэдээлэх зохицуулалттай.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан дараах 175 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгалаа.

Шилэн дансны цахим хуудсыг шалгахад 18 мэдээлэл хугацаа хоцроож байршуулсан, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 2 удаагийн, зарлагын 3 удаагийн 46,622.2 мянган төгрөгийн мөнгөн гүйлгээний мэдээллийг байршуулаагүй, өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлагыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, алдаа зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д "Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална" 4.1.1-д "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх" 4.1.2 "мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх" 4.1.3-д "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх" гэсэн заалттай нийцэхгүй, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй, өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлагыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансанд мэдээллийг хугацаанд нь иж бүрэн байршуулах, шилэн дансны тухай хуулийг мөрдөж ажиллах, Хариуцлага тооцох албан шаардлага хүргүүлэх

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тайлант оны батлагдсан төсвийг 10 хувиар хэмнэж ажиллаагүй байгаа нь Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын 1.1 "Үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад бүх төрлийн зардал, төсөл, арга хэмжээг тэвчиж, зардлыг гаргахгүй байх зэргээр батлагдсан төсөвт зардлын дүнд 10-аас доошгүй хувийн хэмнэлт гаргахаар тооцож, урсгал болон хөрөнгө оруулалтын зардлыг төлөвлөн хуваарилах;" гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага өгөх.

3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Завсрын аудитаар нийт 697,064.2 мянган төгрөгийн 16 алдаа, зөрчил илрүүлснээс 448.0 мянган төгрөгийг залруулж, өгсөн зөвлөмжийг жилийн эцсийн аудитаар дахин хянахад илэрсэн алдаа зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн шилэн дансны цахим хуудсанд 21 мэдээг хугацаа хоцроож байршуулсан зөрчилд 1 албан шаардлагын биелүүлээгүй, 9,147.1

мянган төгрөгийн 2 төлбөрийн актыг 100 хувь барагдуулж, 85,157.7 мянган төгрөгийн 3 зөвлөмжийн хэрэгжилт 100 хувьтай байна.

/мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	1	-	-	-	1	-	-
Төлбөрийн акт	2	9,147.1	2	9,147.1	-	-	100
Зөвлөмж	3	85,157.7	3	85,157.7	-	-	100
Нийт дүн	6	94,304.8	5	94,304.8	1	-	83.3

Шилэн дансны цахим хуудсанд 18 мэдээг хугацаа хоцроож байршуулсан, зарлагын 3 удаагийн 46,622.2 мянган төгрөгийн мөнгөн гүйлгээний мэдээллийг байршуулаагүй;

Аймаг, хот, сумдад ажилласан 15 ажилтанд нийт 1,752.0 мянган төгрөгийн албан томилолтын зардлыг томилолтын хуудасгүйгээр олгосон зөрчилд, 2 албан шаардлагын биелүүлээгүй, давтан гаргасан зөрчилд хариуцлага тооцуулах албан шаардлага өгөх.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн хэмжээнд хэрэгжиж дууссан төсөл, хөтөлбөрүүдийг, шинжлэх ухаан технологийн сангийн итгэмжлэгдсэн хадгалагчид хүлээлгэн өгсөн байдал, орон нутаг дахь салбар хүрээлэнгүүдийн хөрөнгийн ашиглалт, зарцуулалт, бүртгэл тайлагналыг авч үзнэ.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 523,924.8 мянган төгрөгийн 17 алдаа, зөрчил илэрснээс 228,515.7 мянган төгрөгийн 6 алдааг залруулж, 25,952.3 мянган төгрөгийн 5 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 220,182.8 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж, 49,274.0 мянган төгрөгийн 4 зөрчилд зөвлөмж өглөө.

Залруулагдаагүй 295,408.9 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчлийн дүн тогтоосон материаллаг байдал 16,695.0 мянган төгрөгөөс 278,713.9 мянган төгрөгөөр их тул Хязгаарлалттай санал дүгнэлт өглөө.

4.1 Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналын алдаатай дараах залруулгыг санхүүгийн тайланд тусгаж, баталгаажуулав. Үүнд:

- Төслийн 2 гэрээт ажлын 4,480.0 мянган төгрөгөөс 448.0 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ыг суутгаагүй;
- "Увс Эм Жи Эл Транс" ХХК-аас авах 1,064.7 сая төгрөгийн авлагыг санхүүгийн тайланд тусгаагүй;
- Тайлант хугацаанд 12 иргэний 30,818.4 мянган төгрөг, 64 байгууллагын 136,796.5 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээг төлбөрийн И баримтгүй;
- Тайлант хугацаанд 580,801.5 мянган төгрөгийн анхны өртөгтэй, 40 нэр төрлийн хөрөнгөнд 11,780.7 мянган төгрөгийн элэгдэл тооцоогүй;
- Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг 46,542.8 мянган төгрөгөөр дутуу тайлагнасан;
- Санхүүгийн тайлангийн мөнгөн гүйлгээний тайлангаарх төвлөрүүлэх шилжүүлгийн дүн мөнгөн хөрөнгийн журналын дүнгээс 1,064.7 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байна.

4.2 Төлбөрийн акт

Шатахуун зарцуулалтын жишиг нормыг илүү тооцсоноос 2,789.7 мянган төгрөгийн шатахууныг илүү зарцуулсан.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 "Төсөв захирагчийн үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний урсгал болон хөрөнгийн зардлыг төлөвлөх, гүйцэтгэлийн хяналт хийхдээ холбогдох норм, норматив, батлагдсан стандарт, зураг төсвийг үндэслэнэ.", Зам тээвэр хөгжлийн сайдын 390 дүгээр тушаалын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Автомашин 100 км гүйлтэд зарцуулах шатахуун зарцуулалтын жишиг норм" гэж заасныг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоох.

Аймаг, хот, сумдад албан томилолтоор ажилласан ажилтнуудад

- Хоол, унааны зардлыг давхардуулан 6,275,500.00 төгрөг
- Томилолтын зардал илүү 96,000.00 төгрөг
- Томилолтын хуудасгүй 1,752,000.00 төгрөгийг тус тус олгосон байна.

Эдгээр нь дараах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хуулийн 24.6 "Төсөв захирагчийн үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний урсгал болон хөрөнгийн зардлыг төлөвлөх, гүйцэтгэлийн хяналт хийхдээ холбогдох норм, норматив, батлагдсан стандарт, зураг төсвийг үндэслэнэ.",
- Засгийн газрын 2019 оны 6 дугаар тогтоолын 2 дугаар зүйлийн 2.2 "Албан томилолтоор ажиллах үеийн нөхөх төлбөр дараах зардлаас бүрдэнэ", 2.2.1 "унааны зардал", 2.2.2 "байрны зардал" 2.2.3 "хоолны зардал", 2.4 "Албан томилолтоор ажилласан хоногийн тоог албан томилолтоор ажиллуулах шийдвэрт

тэмдэглэсэн хуанлийн хоногоор тооцож гаргана. Албан томилолтоор явсан, буцаж ирсэн өдрийг нэгтгэн нэг хоногт тооцно." гэж заасныг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоох.

- Ажилтны албан тушаалын тодорхойлолтод заасан чиг үүргийг гүйцэтгүүлэхдээ ажил хавсарсны 10-40 хувийн нэмэгдлийг давхардуулан 3 ажилтанд 4,765,562.00 төгрөг;
- Хөдөлмөрийн дотоод журам, хөдөлмөрийн гэрээ, хамтын гэрээнд заагаагүй, тушаал шийдвэргүйгээр 26 ажилтанд илүү цагаар ажилласны нэмэгдэл хөлсийг 2 дахин нэмэгдүүлэн тооцож 9,172,754.81 төгрөг;
- Захирлын тушаалаар мэргэшлийн зэргийн нэмэгдлийг олгохдоо Эрдэм шинжилгээний дэд ажилтны мэргэшлийн нэмэгдэлтэй давхардуулан 2 ажилтанд 1,100,618.00 төгрөг нийт 15,038,934.81 төгрөгийг тус тус илүү олгосон байна.

Энэ нь дараах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна. Үүнд:

- Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.2 "Ажилтан үндсэн ажлынхаа зэрэгцээ мэргэжил, ажил, албан тушаал хавсран буюу хослон ажилласан, эзгүй байгаа ажилтны үүргийг орлон гүйцэтгэсэн, ажлын байрны тодорхойлолтод заагаагүй ажил, үүргийг гүйцэтгэсэн, шөнийн болон илүү цагаар ажилласан бол үндсэн цалингаас нь тооцон нэмэгдэл хөлс олгоно.", 53.1 "Илүү цагаар болон долоо хоногийн амралтын өдөр ажилласан ажилтныг нөхөн амруулаагүй бол түүнд 1.5 дахин, түүнээс дээш хэмжээгээр нэмэгдүүлсэн цалин хөлс олгоно", 53.2 "Энэ хуулийн 53.1 зааснаар олгох нэмэгдүүлсэн цалин хөлсийг хамтын ба хөдөлмөрийн гэрээгээр зохицуулна",
- Шинжлэх ухаан технологийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 "Улсын төсвөөс санхүүждэг эрдэм шинжилгээний байгууллагын ажилтны цалингийн сүлжээ, тэдгээрт нэмэгдэл, нэмэгдэл хөлс олгох журмыг Засгийн газар батална",
- Засгийн газрын 2018 оны 382 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт 2.2 "Илүү цагаар болон долоо хоногийн амралтын өдөр ажилласан төрийн албан хаагчийг нөхөн амруулаагүй бол илүү цагийн хөлсийг тодорхойлохдоо сарын цалин хөлсний хэмжээг тухайн сарын ажиллавал зохих цагт хувааж, нэг цагт ногдох цалин хөлсийг тооцож гаргана. Нэг цагийн цалин хөлсийг илүү ажилласан цагаар үржүүлж гарсан цагийг 1.5 (1.5 ба түүнээс дээш байхыг хамтын гэрээ, хөдөлмөрийн гэрээнд тусгаж зохицуулна) дахин нэмэгдүүлж, илүү цагийн хөлсний хэмжээг тодорхойлно.", 5 дугаар хавсралт Төрийн үйлчилгээний албан хаагчид мэргэшлийн зэргийн нэмэгдэл олгох нийтлэг журмын 6 дугаар заалт "Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн үйлчилгээний албан хаагчид мэргэшлийн зэргийн нэмэгдлийг зөвхөн тухайн мэргэжлээрээ ажиллаж байгаа хугацаанд нь олгоно".

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоох.

4.3 Албан шаардлага

- Ажил гүйлгээний нийт 80,185,748.00 төгрөгийг өглөгийн дансаар дамжуулаагүй шууд зардалд бүртгэсэн,
- 2 харилцагчийн 8,764,650.48 төгрөгийн авлага, 5 байгууллагын 131,232,374.05 төгрөгийн өглөг, нийт 220,182,772.53 төгрөгийн авлага, өглөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.2 "Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ давхар бичилтийн аргаар хөтөлнө.", 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 "Эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч,

худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэж заасныг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын толилуулга ба тодруулга, эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

4.4 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

Санхүүгийн тайлантай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Салбар хүрээлэнгүүдийн нэмэлт санхүүжилтийн дансаар зарцуулсан 19 гүйлгээний 21,181.6 мянган төгрөгийн анхан шатны баримтыг аудитын хугацаанд ирүүлээгүй.

Өгсөн зөвлөмж:

Аудитад салбар хүрээлэнгийн анхан шатны баримтуудыг бүрэн хамруулах, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх аудитад.

Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Санхүүгийн тайланд элэгдлээрээ анхны өртгөө нөхсөн 412 нэр төрлийн нийт 1,349,159.3 мянган төгрөгийн хөрөнгө бүртгэлтэй.

Өгсөн зөвлөмж:

Эрх бүхий байгууллагаар хөрөнгийг дахин үнэлүүлэх, үр дүнг санхүүгийн тайланд үнэн зөв тусгах.

Цалин хөлстэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Ажилчдын цалинг давтан тооцоолоход нийт 71 албан хаагчид 308.0 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ын хөнгөлөлт дутуу тооцсон.

Өгсөн зөвлөмж:

Жилийн эцсийн цалин хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын тайланд ажилтан тус бүрээр үнэн зөв тооцоо бодох, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх

Илрүүлэлт:

Байгууллагын жилийн цалин хөлсний дэлгэрэнгүй бүртгэлийг, татварын цахим тайланд илгээсэн ХХОАТ-ын тайлангаас 25,067.4 мянган төгрөгөөр, Нийгмийн даатгалын тайлангаас 2,716.9 мянган төгрөгөөр, нийт 27,784.4 мянган төгрөгөөр илүү тайлагнасан.

Өгсөн зөвлөмж:

Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, тэдгээртэй адилтгах орлогоос суутгасан татварын тайлан, Нийгмийн даатгалын тайлан, дэлгэрэнгүй бүртгэлийг тулгаж, үнэн зөв тайлагнах, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/Мянган төгрөгөөр/

Д/Д	Байгууллагын нэр	Аудитын код	Алдаа зөрчлийн утга	Тогтоосон акт, албан шаардлага өгсөн зөвлөмжийн утга	Нийт алдаа, зөрчлийн дүн		Үүнээс									
					Тоо	Дүн	Залруулга		Акт		Албан шаардлага		Хариуцлага тооцох		Зөвлөмж	
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Санхүүгийн тайлангийн аудитын асуудлаар																
1	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Төслийн 2 гэрээт ажлын 4,480.0 мянган төгрөгөөс 448.0 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ыг суутгаагүй байна.	Залруулсан	1	448.0	1	448.0	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	"Увс Эм Жи Эл Транс" ХХК-аас авах 1,064.7 сая төгрөгийн авлагыг санхүүгийн тайланд тусгаагүй.	Залруулсан	1	1,064.7	1	1,064.7	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Шалгагдагч байгууллагын худалдан авсан хөрөнгө, материалын дүнг, бэлтгэн нийлүүлэгч байгууллагуудын төлбөрийн цахим системд бүртгэсэн дүнтэй тулгахад Тайлант хугацаанд 12 иргэний 30,818,357.00 төгрөг, 64 байгууллагын 136,796,467.00 төгрөгийн ажил гүйлгээг төлбөрийн И баримт, нэхэмжлэхгүйгээр байна.	Залруулсан	1	167,614.8	1	167,614.8	-	-	-	-	-	-	-	-

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

4	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Тайлант хугацаанд 580,801.5 мянган төгрөгийн анхны өртөгтэй, 40 нэр төрлийн хөрөнгөнд 11,780.7 мянган төгрөгийн элэгдэл тооцоогүй байна.	Залруулсан	1	11,780.7	1	11,780.7	-	-	-	-	-	-	-
5	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг 46,542.8 мянган төгрөгөөр дутуу тайлагнасан.	Залруулсан	1	46,542.8	1	46,542.8	-	-	-	-	-	-	-
6	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Санхүүгийн тайлангийн мөнгөн гүйлгээний тайлангаарх төвлөрүүлэх шилжүүлгийн дүн мөнгөн хөрөнгийн журналын дүнгээс 1,064.7 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байна.	Залруулсан	1	1,064.7	1	1,064.7							
7	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Шатахуун зарцуулалтын жишиг нормыг илүү тооцоноос 2,789.7 мянган төгрөгийн шатахууныг илүү зарцуулсан.	Төлбөрийн акт тогтоох	1	2,789.7	-	-	1	2,789.7	-	-	-	-	-
8	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Аймаг, хот, сумдад албан томиллолтоор ажилласан ажилтнуудад албан томиллолтоор ажилласан хугацаанд 6,275.5 мянган төгрөгийн хоол, унаа давхардуулан , 96.0 мянган төгрөгийн томилолтын зардал илүү, илүү, 1,752.0	Төлбөрийн акт тогтоох	1	8,123.5	-	-	1	8,123.5	-	-	-	-	-

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

			мянган төгрөгийг томилолтын хуудасгүй тус тус олгосон байна.																	
9	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Ажилтны ажлын чиг үүрэгт заагдсан ажилд, ажил хавсарсны 10-40 хувийн нэмэгдлийг давхардуулан с 3 ажилтанд 4,765.5 мянган төгрөгийн нэмэгдлийг илүү олгосон	Төлбөрийн акт тогтоох	1	4,765.5	-	-	1	4,765.5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Нийт 26 ажилтанд илүү цагийн нэмэгдлийг хөдөлмөрийн дотоод журам, хамтын гэрээнд заагаагүй, тушаал шийдвэргүйгээр, 1 цагийн цалин хөлсийг 2 дахин нэмэгдүүлэн тооцож 9,172.7 мянган төгрөгийг олгосон.	Төлбөрийн акт тогтоох	1	9,172.7	-	-	1	9,172.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Нийт 2 ажилтанд Захирлын 26 дугаар тушаалаар мэргэшлийн зэргийн нэмэгдлийг олгохдоо Эрдэм шинжилгээний дэд ажилтны мэргэшлийн нэмэгдэлтэй давхардуулан 1,100.6 мянган төгрөгийг олгосон.	Төлбөрийн акт тогтоох	1	1,100.6	-	-	1	1,100.6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Ажил гүйлгээний нийт 80,185.7 мянган төгрөгийг өглөгийн дансаар дамжуулаагүй шууд зардлын дансанд бүртгэж тайлагнасан.	Албан шаардлага өгөх	1	80,185.8	-	-	-	-	1	80,185.8	-	-	-	-	-	-	-	-

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

13	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Нийт 2 харилцагчийн 8,764.6 мянган төгрөгийн авлагын үлдэгдэл, 5 байгууллагын 131,232.4 мянган төгрөгийн өглөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй.	Албан шаардлага өгөх	1	139,997.0	-	-	-	-	1	139,997.0	-	-	-
14	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Салбар хүрээлэнгүүдийн нэмэлт санхүүжилтийн дансаар зарцуулсан 19 гүйлгээний 21,181.6 мянган төгрөгийн анхан шатны баримтыг аудитын хугацаанд ирүүлээгүй.	Зөвлөмж өгөх	1	21,181.6	-	-	-	-	-	-	-	1	21,181.6
15	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Байгууллагын жилийн цалин хөлсийн дэлгэрэнгүй бүртгэлийг, татварын цахим тайланд илгээсэн ХХОАТ-ын тайлангаас 25,067.4 мянган төгрөгөөр, Нийгмийн даатгалын тайлангаас 2,716.9 мянган төгрөгөөр, нийт 27,784.4 мянган төгрөгөөр илүү тайлагнасан.	Зөвлөмж өгөх	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	27,784.4
16	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Ажилчдын цалинг давтан тооцоолоход нийт 71 албан хаагчид 308.0 мянган төгрөгийн ХХОАТ-ын хөнгөлөлт дутуу тооцсон.	Зөвлөмж өгөх	1	308.0	-	-	-	-	-	-	-	1	308.0

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

17	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Санхүүгийн тайланд элэгдлээрээ анхны өртгөө нөхсөн 412 нэр төрлийн нийт 1,349,159.3 мянган төгрөгийн хөрөнгө бүртгэлтэй.	Зөвлөмж өгөх	1	27,784.4								1	-	
Дүн					17	523,924.5	6	228,515.7	5	25,952.0	2	220,182.8	0	-	4	49,274.0
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал																
1	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулсан мэдээллийг шалгахад нийт 175 мэдээлэл байршуулахаас 157 мэдээлэл хугацаанд нь, 18 мэдээлэл хугацаа хоцроож байршуулсан. Байгууллагын батлагдсан төсвийн мэдээллийг байршуулаагүй, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 2 удаагийн зарлагын 3 удаагийн 46,622.2 мянган төгрөгийн мөнгөн гүйлгээний мэдээллийг байршуулаагүй байна.	Хариуцлага тооцох албан шаардлага өгөх	1	46,622.2	-	-	-	-	1	46,622.2	1	46,622.2	-	-
2	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн	АХГ-2020/62-НА-СТА-ТШЗ	Тайлант оны батлагдсан төсвийг 10 хувиар хэмнэж ажиллаагүй байна.	Албан шаардлага өгөх	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Дүн					2	46,622.2	-	-	-	-	2	46,622.2	1	46,622.2	-	-
НИЙТ ДҮН					19	570,546.7	6	228,515.7	5	25,952.0	4	266,805.0	1	46,622.2	4	49,274.0

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2022 оны 03 дугаар сарын 15 № 71/20150058
АХГ-0029/62/НА-СТА-ТМЗ

Улаанбаатар хот

Төлбөр барагдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8.9.1-д заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчлүүд илэрлээ. Үүнд:

- Ажилтны албан тушаалын тодорхойлолтод заасан чиг үүргийг гүйцэтгүүлэхдээ ажил хавсарсны 10-40 хувийн нэмэгдлийг давхардуулан 3 ажилтанд 4,765,562.00 төгрөг;
- Хөдөлмөрийн дотоод журам, хөдөлмөрийн гэрээ, хамтын гэрээнд заагаагүй, тушаал шийдвэргүйгээр 26 ажилтанд илүү цагаар ажилласны нэмэгдэл хөлсийг 2 дахин нэмэгдүүлэн тооцож 9,172,754.81 төгрөг;
- Захирлын тушаалаар мэргэшлийн зэргийн нэмэгдлийг олгохдоо Эрдэм шинжилгээний дэд ажилтны мэргэшлийн нэмэгдэлтэй давхардуулан 2 ажилтанд 1,100,618.00 төгрөг нийт 15,038,934.81 төгрөгийг тус тус илүү олгосон байна.

Энэ нь дараах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна. Үүнд:

- Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.2 "Ажилтан үндсэн ажлынхаа зэрэгцээ мэргэжил, ажил, албан тушаал хавсран буюу хослон ажилласан, эзгүй байгаа ажилтны үүргийг орлон гүйцэтгэсэн, ажлын байрны тодорхойлолтод заагаагүй ажил, үүргийг гүйцэтгэсэн, шөнийн болон илүү цагаар ажилласан бол үндсэн цалингаас нь тооцон нэмэгдэл хөлс олгоно.", 53.1 "Илүү цагаар болон долоо хоногийн амралтын өдөр ажилласан ажилтныг нөхөн амруулаагүй бол түүнд 1.5 дахин, түүнээс дээш хэмжээгээр нэмэгдүүлсэн цалин хөлс олгоно", 53.2 "Энэ хуулийн 53.1 зааснаар олгох нэмэгдүүлсэн цалин хөлсийг хамтын ба хөдөлмөрийн гэрээгээр зохицуулна",
- Шинжлэх ухаан технологийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 "Улсын төсвөөс санхүүждэг эрдэм шинжилгээний байгууллагын ажилтны цалингийн сүлжээ, тэдгээрт нэмэгдэл, нэмэгдэл хөлс олгох журмыг Засгийн газар батална",
- Засгийн газрын 2018 оны 382 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт 2.2 "Илүү цагаар болон долоо хоногийн амралтын өдөр ажилласан төрийн албан хаагчийг нөхөн амруулаагүй бол илүү цагийн хөлсийг тодорхойлохдоо сарын цалин хөлсний хэмжээг тухайн сарын ажиллавал зохих цагт хувааж, нэг цагт ногдох цалин хөлсийг тооцож гаргана. Нэг цагийн цалин хөлсийг илүү ажилласан цагаар үржүүлж гарсан цагийг 1.5 (1.5 ба түүнээс дээш байхыг хамтын гэрээ, хөдөлмөрийн гэрээнд тусгаж зохицуулна) дахин нэмэгдүүлж, илүү цагийн хөлсний хэмжээг тодорхойлно.", 5 дугаар хавсралт Төрийн үйлчилгээний албан хаагчид мэргэшлийн зэргийн нэмэгдэл олгох нийтлэг журмын 6 дугаар заалт "Хуульд өөрөөр заагаагүй бол

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, Бага тойруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр, Утас 51-261230

\\10.10.10.20\Bichig_Khereg\Akt\2022\0315 Auditin 4 Газар-8.Docx

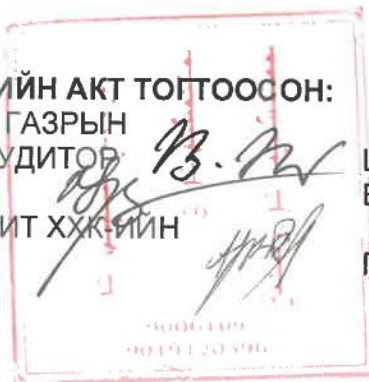
001090213

төрийн үйлчилгээний албан хаагчид мэргэшлийн зэргийн нэмэгдлийг зөвхөн тухайн мэргэжлээрээ ажиллаж байгаа хугацаанд нь олгоно".

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 "Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.3 заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Илүү олгосон 15,038,934.81 төгрөгийг Үндэсний аудитын газрын Төрийн сан дахь 100900000601 тоот дансанд төвлөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн захирал Т.Батсүх, Ерөнхий нягтлан бодогч Г.Өсөхжаргал нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:
АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ МОНГОЛ ХӨЛӨГ АУДИТ ХХК-ИЙН
АХЛАХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Б.СЭРЖМЯДАГ

Г.АРИУНБАТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2022 оны 03 дугаар сарын 15

№ 70/А0150058

Улаанбаатар хот

АХГ-2022/62/МА-СТА-ТМЗ

Төлбөр барагдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8.9.1-д заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчлүүд илэрлээ. Үүнд:

Аймаг, хот, сумдад албан томилолтоор ажилласан ажилтнуудад

- Хоол, унааны зардлыг давхардуулан 6,275,500.00 төгрөг
- Томилолтын зардал илүү 96,000.00 төгрөг
- Томилолтын хуудасгүй 1,752,000.00 төгрөгийг тус тус олгосон байна.

Эдгээр нь дараах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хуулийн 24.6 "Төсөв захирагчийн үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний урсгал болон хөрөнгийн зардлыг төлөвлөх, гүйцэтгэлийн хяналт хийхдээ холбогдох норм, норматив, батлагдсан стандарт, зураг төсвийг үндэслэнэ.",
- Засгийн газрын 2019 оны 6 дугаар тогтоолын 2 дугаар зүйлийн 2.2 "Албан томилолтоор ажиллах үеийн нөхөх төлбөр дараах зардлаас бүрдэнэ", 2.2.1 "унааны зардал", 2.2.2 "байрны зардал" 2.2.3 "хоолны зардал", 2.4 "Албан томилолтоор ажилласан хоногийн тоог албан томилолтоор ажиллуулах шийдвэрт тэмдэглэсэн хуанлийн хоногоор тооцож гаргана. Албан томилолтоор явсан, буцаж ирсэн өдрийг нэгтгэн нэг хоногт тооцно." гэж заасныг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 "Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.3 заасныг үндэслэн **ТОГТООХ** нь:

1. Томилолтоор явсан ажилчдад хоол, унааны мөнгө давхардуулан, томилолтын зардлыг илүү тооцож олгосон 8,123,500.00 төгрөгийг Үндэсний аудитын газрын Төрийн сан дахь 100900000601 тоот дансанд төвлөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн захирал Т.Батсүх, Ерөнхий нягтлан бодогч Г.Өсөхжаргал нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ МОНГОЛ ХӨЛӨГ АУДИТ ХХК-ИЙН
АХЛАХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Б.СЭРЖМЯДАГ

Г.АРИУНБАТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АКТ

2022 оны 03 дугаар сарын 15 № 63/20150058
АХГ-2022/62/МА-СТА-ТМЗ

Улаанбаатар хот

Төлбөр барагдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8.9.1-д заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Шатахууны зарцуулалтын жишиг нормыг илүү тооцсоноос 2,789,705.00 төгрөгийн шатахууныг илүү зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 "Төсөв захирагчийн үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний урсгал болон хөрөнгийн зардлыг төлөвлөх, гүйцэтгэлийн хяналт хийхдээ холбогдох норм, норматив, батлагдсан стандарт, зураг төсвийг үндэслэнэ.", Зам тээвэр хөгжлийн сайдын 390 дүгээр тушаалын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Автомашинны 100 км гүйлтэд зарцуулах шатахуун зарцуулалтын жишиг норм" гэж заасныг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, үнэн зөв байх, батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 "Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.3 заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Шатахуун хэтрүүлэн зарцуулсан 2,789,705.00 төгрөгийг Үндэсний аудитын газрын Төрийн сан дахь 100900000601 тоот дансанд төвлөрүүлэх.
2. Актын биелэлтийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн захирал Т.Батсүх, Ерөнхий нягтлан бодогч Г.Өсөхжаргал нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТ ТОГТООСОН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ МОНГОЛ ХӨЛӨГ АУДИТ ХАК-ИЙН
АХЛАХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Б.СЭРЖМЯДАГ

Г.АРИУНБАТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 03 дугаар сарын 15

№ 382/А0150058

Улаанбаатар хот

АХГ-2022/62/МА-СТА-ГМЗ

Сахилгын шийтгэл хүлээлгэх тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8.9.1-д заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Шилэн дансны цахим хуудсыг шалгахад 18 мэдээлэл хугацаа хоцроож байршуулсан, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 2 удаагийн, зарлагын 3 удаагийн 46,622,200.00 төгрөгийн мөнгөн гүйлгээний мэдээллийг байршуулаагүй, өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлагыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, алдаа зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1 "Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална", 4.1.1 "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх" 4.1.2 "мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх" 4.1.3 "тогтоосон хугацаанд, тогтмол шуурхай мэдээлдэг байх" гэсэн заалттай нийцээгүй, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй, өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлагыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.3 "Энэ хуулийн 42.1, 42.2 заасан үндэслэл бүрдсэн тохиолдолд төрийн аудитын байгууллага тухайн албан хаагчид холбогдох сахилгын шийтгэл ногдуулах талаар эрх бүхий албан тушаалтанд албан шаардлага өгөх ба эрх бүхий албан тушаалтан ямар шийдвэр гаргасан талаараа албан шаардлагад заасан хугацаанд төрийн аудитын байгууллагад хариу мэдэгдэнэ" Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.2 Төрийн аудитын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1, 42.2 заасан үндэслэл бүрдсэн тохиолдолд "Сахилгын шийтгэл ногдуулах албан шаардлага хүргүүлнэ" гэсэн заалтыг үндэслэн **ШААРДАХ** нь:

1. Өмнөх аудитын шилэн данстай холбоотой өгсөн албан шаардлагыг биелүүлээгүй Ерөнхий нягтлан бодогч Г.Өсөжаргалд хуульд заасны дагуу сахилгын шийтгэл ногдуулж, биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн захирал Т.Батсүхэд даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ МОНГОЛ ХӨЛӨГ АУДИТ ХХК-ИЙН
АХЛАХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Б.СЭРЖМЯДАГ

Г.АРИУНБАТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 03 дугаар сарын 15

№ 381/20220058

Улаанбаатар хот

АХГ-2022/00/НА-СТА-ТМЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд, заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8.9.1-д заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тайлант оны батлагдсан төсвийг 10 хувиар хэмнэж ажиллаагүй байгаа нь Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын 1.1 "Үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад бүх төрлийн зардал, төсөл, арга хэмжээг тэвчиж, зардлыг гаргахгүй байх зэргээр батлагдсан төсөвт зардлын дүнд 10-аас доошгүй хувийн хэмнэлт гаргахаар тооцож, урсгал болон хөрөнгө оруулалтын зардлыг төлөвлөн хуваарилах," гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1 заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Төсөв захирагч нь төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй зарцуулж, биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн захирал Т.Батсүх, Ерөнхий нягтлан бодогч Г.Өсөхжаргал нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ МОНГОЛ ХӨЛӨГ АУДИТ ХХК-ИЙН
АХЛАХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Б.СЭРЖМЯДАГ

Г.АРИУНБАТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 03 дугаар сарын 15

№ 380/АД/СООС

Улаанбаатар хот

АХГ-2022/62/НА-СТА-ТМЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8.9.1-д заасны дагуу Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчлүүд илэрлээ. Үүнд:

- Ажил, гүйлгээний нийт 80,185,748.00 төгрөгийг өглөгийн дансаар дамжуулаагүй шууд зардалд бүртгэсэн,
- 2 харилцагчийн 8,764,650.48 төгрөгийн авлага, 5 байгууллагын 131,232,374.05 төгрөгийн өглөг, нийт 220,182,772.53 төгрөгийн авлага, өглөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.2 "Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ давхар бичилтийн аргаар хөтөлнө.", 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 "Эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" гэж заасныг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын толилуулга ба тодруулга, эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1 заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Ажил гүйлгээг тооцооны дансаар дамжуулж байх, авлага өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулах, биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн захирал Т.Батсүх, Ерөнхий нягтлан бодогч Г.Өсөхжаргал нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
ИХ МОНГОЛ ХӨЛӨГ АУДИТ ХХК-ИЙН
АХЛАХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Б.СЭРЖМЯДАГ

Г.АРИУНБАТ

0010801083

